

PRÍHOVOR PREZIDENTA SR
na 43. zasadnutí Generálnej konferencie
Organizácie Spojených národov
pre vzdelávanie, vedu a kultúru
(UNESCO)

Samarkand, 31.10. 2025

Vážený pán predseda generálnej konferencie,
vážená pani generálna riaditeľka,
vážená pani predsedníčka výkonnej rady,
vážené excelencie,
vážení delegáti,
dámy a páni,

je mi veľkou čťou vystúpiť v Samarkande. V meste, kde sa už stáročia stretávajú kultúry a myšlienky.

Pripomína nám to, že pokrok je možný len prostredníctvom dialógu a spolupráce.

Dovoľte mi poďakovať našim milým hostiteľom, prezidentovi a vláde Uzbekistanu, za ich srdečnú pohostinnosť a za usporiadanie tohto dôležitého zhromaždenia. *Katta rahmat*

Uctenie si 80. výročia UNESCO

Tento rok oslavujeme osemdesiate výročie UNESCO a jeho materskej organizácie, Organizácie Spojených národov.

Vzdávame hold vízii tých, ktorí v roku 1945 verili, že trvalý mier sa musí budovať nielen prostredníctvom zmlúv a hraníc, ale aj v myšliach žien a mužov.

Počas týchto ôsmich desaťročí UNESCO pomáhalo národom učiť sa od seba navzájom, liečiť rany po konfliktoch a inšpirovať budúce generácie prostredníctvom vzdelávania, vedy a kultúry.

Dnes vyjadrujeme aj našu hlbokú vďaku pani Audrey Azoulayovej za jej inšpiratívne vedenie. Pod jej vedením sa UNESCO stalo silnejším, vyváženejším a relevantnejším. *Merci beaucoup.*

Čelíme svetu plnému výziev

Stretávame sa v čase, keď sú mier a rozum vystavené skúškam.

Vojny na Ukrajine, v Gaze a Sudáne spôsobujú neznesiteľné utrpenie.

Klimatické zmeny ohrozujú náš spoločný domov. Dezinformácie rozdeľujú spoločnosti. A medzinárodné právo, základ globálneho poriadku, je pod tlakom

V takýchto časoch zostáva UNESCO jedinečnou platformou, ktorá spája naše hodnoty s našimi činmi. Pripomína nám, že multilaterálna spolupráca nie je luxusom, ale nevyhnutnosťou.

Vzdelávanie: cesta k mieru

Vzdelávanie je srdcom mieru.

Učí nielen vedomosti, ale aj hodnoty: rešpekt, toleranciu a empatiu.

Bez vzdelávania nie je mier.

Bez mieru nie je pokrok.

Slovensko víta nový program UNESCO *Vzdelávanie pre mier*.

Vracia sa k pôvodnej myšlienke: budovať mier v mysliach všetkých ľudí.

Ako bývalý minister školstva som presvedčený, že vzdelávanie môže zmeniť životy a spoločnosti.

Vzdelávanie nie je len politika.

Je to investícia do mieru a do ľudského ducha.

Na Slovensku reformujeme náš vzdelávací systém, aby bol inkluzívnejší, kreatívnejší a orientovaný na budúcnosť. Vzdelávame učiteľov a podporujeme digitálne zručnosti, aby mladí ľudia mohli s dôverou čeliť budúcnosti.

Koncom tohto mesiaca bude naše hlavné mesto Bratislava spolu s OECD hostiť Globálne fórum o vzdelávaní a umelej inteligencii. Umelú inteligenciu vnímame ako výzvu aj ako príležitosť.

Podporujeme úsilie UNESCO o stanovenie jasných etických pravidiel pre jej používanie v školách a spoločnosti.

Veríme tiež, že pokrok v oblasti umelej inteligencie si vyžaduje investície, otvorenosť a dôveru. Často hovorím, že pravidlá by mali chrániť ľudí, nie brániť pokroku. Slovensko investuje do umelej inteligencie s ohľadom na túto rovnováhu: aby naše školy zostali ľudské a naša technológia zodpovedná.

Kultúra: naša spoločná pamäť

UNESCO vždy bránilo dušu ľudstva: jeho kultúru.

Prostredníctvom ochrany hmotného a nehmotného dedičstva zachovávame našu identitu a rozmanitosť.

Na Slovensku sme hrdí na našu bohatú históriu a krásnu architektúru. Naše historické mestá rozprávajú príbeh srdca Európy. Dedina Vlkolínec alebo mesto Banská Štiavnica, zapísané na zozname svetového dedičstva UNESCO, sú symbolmi toho, ako si ceníme a zachovávame naše tradície.

Slovensko je tiež hrdé na svoje žijúce tradície, ako je fujara alebo gajdošská kultúra, ktoré organizácia pomohla zachovať.

Fujara a jej hudba bola prvou slovenskou tradíciou zapísanou na zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO pred dvadsiatimi rokmi.

Silne podporujeme aj nové iniciatívy, ako je Virtuálne múzeum odcudzených kultúrnych predmetov.

V dobe vojen a nelegálneho obchodovania je ochrana kultúrneho majetku morálnou povinnosťou voči minulosti a darom pre budúcnosť.

Kultúra nás tiež učí humanizmu, tolerancii a rešpektu k tomu, čo je odlišné od iných národov, náboženstiev a spôsobov života.

V tomto duchu Slovensko podporuje dialóg medzi kultúrami ako najlepšiu cestu k mieru.

Veda a životné prostredie

Naše biosférické rezervácie v Tatrách, na Poľane a v Slovenskom krasu sú prejavom nášho rešpektu k prírode.

Spolupracujeme s UNESCO na ochrane biodiverzity a boji proti zmene klímy.

Učiť ľudí starať sa o planétu je súčasťou výchovy k mieru.

Budúcnosť našej planéty závisí od toho, čo dnes učíme naše deti.

Multilateralizmus

Pre Slovensko je multilateralizmus našou identitou.

Veríme v pravidlá, dialóg a spoluprácu.

Ako člen výkonnej rady UNESCO pracujeme na transparentnosti, efektívnosti a konsenze.

Chceme, aby UNESCO zostalo silné a inšpirovalo celú rodinu Organizácie Spojených národov.

Záverečné posolstvo

Dámy a páni,

Toto výročie nie je len príležitosťou na oslavu, ale aj na obnovenie nášho záväzku.

Musíme sa vrátiť k týmto základným myšlienkam: mier prostredníctvom dialógu, vzdelávanie prostredníctvom porozumenia a pokrok prostredníctvom spolupráce.

Obnovme dôveru.

Rešpektujeme medzinárodné právo.

Investujeme do vzdelávania, našej najlepšej obrany proti konfliktom a nenávisti.

Slovensko bude naďalej podporovať UNESCO ako spoľahlivý a aktívny partner.

Tak ako kedysi Samarkand ako križovatka spájala civilizácie, spojme teraz naše úsilie o mier a porozumenie.

Vybudujeme našu spoločnú budúcnosť na humanizme, rešpekte a tolerancii. Na hodnotách, ktoré nás spájajú, a nie rozdeľujú.

Všetci sme ľudia a len my môžeme zachovať ľudskú tvár tohto sveta.

Zjednotíme sa za svet postavený na porozumení a rešpekte, aby sme všetci mohli žiť v mieri.

Ďakujem.